

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 6/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Thomas Roander

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 6. oktober 2015

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge. Skadelidte tilkjennes full
kompensasjon tilsvarende 65 G.

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i to sammenhengende kontingenter fra ██████████. Skadelidte tjenestegjorde som geværmann. Oppgavene bestod i stor grad av patruljering og sikringsoppdrag.

Etter tjenesten gikk skadelidte arbeidsledig en tid, før han reiste til USA i 1995 for å forsøke å komme inn i U.S. Marines. Her fikk han problemer med visum og oppholdstillatelse, og måtte reise tilbake til Norge etter at turistvisumet hadde utløpt. I 1996 reiste han til Israel der han i løpet av 2-3 uker tok et livvaktkurs. Etter kurset opprettet han et eget firma og jobbet som livvakt i ett års tid, men gav opp da det ble for mye administrativt arbeid.

Fra 1995 og frem til han begynte å jobbe i Hafslund og senere Vaktservice som vekter i 2003, har skadelidte hatt svært mange forskjellige jobber. De ulike arbeidsforholdene har også stort sett vært over et kortere tidsrom.

Skadelidte ble i 2011 innvilget 100 % uføretrygd.

Skadelidte er tidligere tilkjent billighetserstatning med kr. 319.363,-.

I forbindelse med krav om kompensasjon etter den særskilte kompensasjonsordningen, innhentet Statens pensjonskasse en spesialisterklæring fra psykolog Svend Ole Nielsen i henhold til mandat for ordningen. Erklæringen er avgitt 24. januar 2013.

Svend Ole Nielsen finner at skadelidte ikke oppfyller kriteriene for PTSD. Nielsen konkluderer med følgende:

«Min vurdering er at det er mindre enn 50 % sannsynlighet for at skadelidte har utviklet sine psykiske plager pga ██████████.»

I etterkant av at dr. Nielsen skrev erklæringen, har skadelidtes behandlende psykolog Tore Gunnstein Nilsen tilskrevet Den norske legeforenings Fagetiske råd. I brevet hevder dr. Gunnstein Nilsen at erklæringen fra Svend Ole Nielsen er svært mangelfull og beheftet med flere feil.

I forbindelse med den uenigheten som har oppstått knyttet til spesialisterklæringen fra dr. Nielsen, er det blitt innhentet en ny erklæring i tråd med mandatet for ordningen. Erklæringen er innhentet fra psykologspesialist Hans Moen og er datert 29. januar 2014. Dr. Moen bygger i stor grad på de samme kildene som dr. Nielsen, men har i tillegg hans erklæring tilgjengelig, samt innhentet komparentopplysninger fra skadelidtes mor.

I motsetning til dr. Nielsen, kommer dr. Moen til at skadelidte oppfyller vilkårene for diagnosen F.43 PTSD. Han mener også at det er klar sannsynlighetsovervekt for at de belastninger skadelidte ble utsatt for i ██████████ er årsaken til hans psykiske skader i dag.

SPK har tidligere innhentet en spesialisterklæring i saken fra psykiater Pål Hartvig, datert 30. august 2012. Han konkluderer med at skadelidte har PTSD og at det er over 50 % sannsynlighet for årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes psykiske lidelser.

Videre foreligger det to erklæringer fra skadelidtes behandlende psykolog Tore Gunnstein Nilsen. Den første erklæringen setter Paranoid personlighetsforstyrrelse som primærdiagnose og PTSD som sekundær diagnose.

Skadelidte fikk ved SPKs vedtak av 2. oktober 2014 avslag på søknad om kompensasjon etter forskrift om særskilt kompensasjon Del I og Del II. SPK finner at det ikke er sannsynliggjort at det foreligger årsakssammenheng mellom skadelidtes psykiske plager og hans FN-tjeneste. Advokat Thomas Roander har påklaget avslaget etter den særskilte kompensasjonsordningen på vegne av skadelidte i en foreløpig klage av 30. oktober 2014. En mer utfyllende klage er datert 8. november. Begrunnelsen bygger på at skadelidte anfører at det er tilstrekkelig sannsynliggjort at han fikk PTSD som følge av opplevelser under tjenesten. Videre anføres at SPK ikke i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at skadelidte ville falt helt eller delvis ut av yrkeslivet om tjenesten tenkes borte. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre sitt vedtak, og saken er sendt frem for klagebehandling.

Skadelidte møtte for nemnda sammen med sin advokat. SPK var også tilstede i møtet.

2. Nemndas vurdering

Det rettslige grunnlaget for rett til kompensasjon etter forskriften er at det foreligger en varig psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonal operasjon, jf. forskriften § 3. Det er videre et vilkår at den tjenesteutløste psykiske skaden har medført en varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte. Nemnda legger til grunn at skadelidte har en psykisk lidelse.

Kravene til årsakssammenheng utledes av betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil tjenesten være årsak til den psykiske belastningsskaden dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadens inntreden. Det er skadelidt som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64. Det må foreligge både faktisk og rettslig årsakssammenheng.

Kravet til årsakssammenheng er ikke oppfylt dersom det foreligger andre selvstendige årsaker til skaden. I den sammenheng presiseres det at det etter gjeldende erstatningsrett ikke er grunnlag for forholdsmessig oppdeling av erstatningskravet.

SPK har i sitt vedtak om avslag på krav om kompensasjon lagt til grunn at skadelidte har hatt en tendens til å havne i slagsmål, og at dette har fått negative konsekvenser for hans liv og karriere.

Etter nemndas oppfatning foreligger det motstridende opplysninger i den foreliggende dokumentasjonen knyttet til skadelidtes liv før tjenesten. Det er således noe uklart hvilken påvirkning skadelidtes barndom og adferdsmønster før tjenesten kan ha hatt for hans senere problemer med å stå i arbeidslivet.

Det foreligger dokumentasjon på at skadelidte har hatt et noe utagerende atferdsmønster forut for tjenesten. Etter nemndas syn kan skadelidtes oppvekst og atferdsmønster ha medført en

sårbarhet for å utvikle psykiske lidelser. Ut ifra den foreliggende dokumentasjonen er det imidlertid ikke holdepunkter for å legge til grunn at sårbarheten har realisert seg i form av en psykisk lidelse forut for tjenesten, slik at skadelidte hadde en inngangsinvaliditet før tjenesten. Det synes heller ikke å være holdepunkter for at de psykiske plager skadelidte oppbærer i dag, springer ut av oppveksten eller er knyttet til denne. Etter nemndas oppfatning fremstår tjenesten som årsak til at skadelidte har utviklet psykiske lidelser som igjen har fått betydning for hans ervervsevne. Umiddelbart etter tjenesten beskrives symptomer som, etter nemndas syn, skiller seg vesentlig fra skadelidtes atferdsmønster forut for tjenesten. I den foreliggende dokumentasjonen fremkommer det også at skadelidte i [REDACTED], kort tid etter tjenesten, skal ha uttrykt at han hadde dødsangst i forbindelse med legebeseøk. Slik nemnda ser på saken, fremstår skadelidte med en klar atferdsendring etter han var i tjeneste i [REDACTED]. Nemnda viser i den forbindelse til spesialisterklæringen fra Hans Moen, hvorfra det hitsettes:

«Det er imidlertid verdt å merke seg at også rett etter tjenesten så fremstod han både for seg selv og for omgivelsene som annerledes enn han hadde vært tidligere. Han beskriver seg selv som «adrenalinjunkie», og det måtte skje noe hele tiden. Slik u.t. ser det, så er dette relativt vanlig angstmestringsstrategi, og en videreføring av den strategi han gikk over til å bruke allerede mens han var i [REDACTED] da han ble «stridende». Hans atferd de første årene etter han kom hjem bærer preg av å være overkompenserende på flere områder ved at han drakk mye alkohol, han kom lettere i konflikter, han kjørte fort med bil, han traff mange damer o.s.v., alt for å slippe å kjenne etter. Han forsøkte å håndtere sin angst og uro ved å ta «tyren ved hornene». Dette er ingen uvanlig måte å forsøke å mestre angst på, og innehar et ikke ubetydelig element av benektelse.»

Det er videre dokumentert at skadelidte i etterkant av tjenesten har hatt mange kortvarige arbeidsforhold, noe som også indikerer at skadelidte har hatt et høyt aktiveringsnivå.

Svend Ole Nielsen skriver i sin spesialisterklæring i anledning saken, at han finner det bemerkelsesverdig at skadelidte, dersom hendelser under tjenesten i [REDACTED] har medført psykiske skader, ønsket å dra ut i tjeneste igjen. At skadelidte ønsket seg ut i tjeneste igjen, kan ikke tolkes dithen at tjenesten ikke er årsak til hans psykiske plager. Tvert i mot er dette velkjent som reaksjonsmønster for en rekke soldater som har vært ute i tjeneste. Man kan således ikke, slik Nielsen gjør, ta dette til inntekt for at tjenesten ikke har vært belastende eller har medført traumer som har medført at skadelidte har utviklet en psykisk belastningslidelse.

Etter nemndas syn må det i bevisvurderingen vektlegges at tre ulike spesialister, henholdsvis Moen, Hartvig og Gunnstein Nilsen, konkluderer med at det er årsakssammenheng mellom tjenesten og skadelidtes psykiske lidelser. Skadelidte fremstår med massive plager.

Nemnda finner etter dette at tjenesten har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for skadelidtes psykiske plager.

Etter forskriften § 3 er det også et vilkår at den psykiske skaden som følge av tjenesten, har medført en varig ervervsmessig uførhet hos skadelidte. Dersom SPK hevder at skadelidte uansett ville blitt helt eller delvis ufør om tjenesten tenkes bort, bærer SPK bevisbyrden for dette. Det vises i den forbindelse til Rt. 1999 s. 1473.

Det fremstår for nemnda som at skadelidtes psykiske lidelser er årsaken til at han i dag er ervervsmessig ufør. Selv om det foreligger dokumentasjon på at skadelidte havnet i bråk flere ganger før tjenesten og kan ha hatt et noe utagerende atferdsmønster, er det etter nemndas syn ikke holdepunkter for at dette ville hatt innvirkning på hans ervervsevne. Det er således ikke

tilstrekkelig sannsynliggjort at skadelidte ville blitt helt eller delvis ervervsmessig ufør om tjenesten tenkes borte.

Konsekvensen av dette er skadelidte har krav på full kompensasjon tilsvarende 65 G etter forskriften Del II, med fradrag for tidligere utbetalt billighetserstatning.

Advokat Roander har i brev av 9. oktober 2014 til SPK fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand i anledning saken på kr. 116.875,-inkl. mva. basert på 46 timer og 45 min med en timesats på kr. 2000,- eks. mva. SPK har redusert salæret, med den begrunnelse at kravet anses for høyt da timesatsen advokaten opererer med anses for høy. Advokaten har en timepris på kr. 2000,- eks. mva. For nemnda fremstår det som uklart om SPK har redusert salærkravet som følge av at SPK anser at timeforbruket er for høyt eller som følge av at SPK anser at timesatsen er for høy. Timesatsen er på nivå med det som er vanlig for denne type saker. Etter nemndas syn er det derfor ikke grunnlag for å hevde at salæret skal reduseres som følge av at timesatsen anses urimelig høy. Nemnda deler heller ikke SPKs oppfatning om at advokaten skal differensiere timesatsen mellom juridisk arbeid og arbeid med gjennomgang av faktum. Nemnda vil bemerke at 46 timer er et høyt timeforbruk og ligger høyere enn det som normalt anses rimelig og nødvendig for denne type saker. Imidlertid fremstår saken som krevende og det foreligger mange spesialisterklæringer. Kravet dekkes derfor i sin helhet.

For klageomgangen har advokat Roander fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr.48.875,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 18,25 timer til forberedelse og fremmøte. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda finner også dette kravet noe høyt, men har etter en totalvurdering likevel funnet å dekke det i sin helhet.

I tillegg er det fremmet krav om dekning av reiseutgifter for skadelidte med til sammen kr.1.594,-. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge. Skadelidte innvilges full kompensasjon tilsvarende 65G etter forskriften del II. Til fradrag kommer tidligere utbetalt billighetserstatning.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 48.875,- inkl. mva. I tillegg kommer dekning av skadelidtes reiseutgifter med kr. 1.594,-.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 6. november 2015

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder